Lokale Isolatieaanpak

November 2024

GEMEENTE ZEVENAAR

Lokale Isolatieaanpak gemeente Zevenaar

Afdeling	Ontwikkeling Fysieke Leefomgeving en Vestigingsklimaat
Cluster	Duurzaamheid
Auteur(s)	F. Kadijk en L. Grims
Datum	November 2024
Status	Vastgesteld op 10 december 2024 door het college van B&W van gemeente Zevenaar

Over dit document

In februari 2024 heeft het college van B&W het Isolatieprogramma Zevenaar (versie januari 2024) vastgesteld. Dit document biedt een nadere uitwerking van het Isolatieprogramma. Deze aanpak, de Lokale Isolatieaanpak van gemeente Zevenaar, vormt de basis voor de uitvoering van het programma door een externe organisatie, hierna te noemen 'intermediair'. De opdrachtgever is de gemeente Zevenaar, aangeduid als 'de gemeente'.

Samenvatting Isolatieprogramma gemeente Zevenaar

In het Coalitieakkoord 2022-2026 heeft de gemeente de ambitie geformuleerd om in 2050 energie-neutraal te zijn, waaronder aardgasvrij, en in het Collegeprogramma 2022-2026 is vastgelegd dat de gemeente in 2050 CO_2-neutraal wil zijn. Het treffen van isolatiemaatregelen is een belangrijke stap op weg naar deze ambities en doelen. Het isoleren van woningen zorgt voor een reductie van de CO_2-uitstoot, verlaagt het energieverbruik en de kosten, verbetert het wooncomfort en maakt woningen geschikt voor alternatieven voor aardgas.

Het doel van het Isolatieprogramma van de gemeente is het ondersteunen van eigenaar-bewoners bij het isoleren van hun woning. Het gaat hierbij om eigenaar-bewoners met een woning met een energielabel D, E, F of G of twee of meer slecht geïsoleerde bouwdelen. Daarbij worden één of meerdere stappen gezet richting de Standaard voor woningisolatie[1]. Hiervoor heeft de gemeente bij het Rijk voor de periode tot en met 2028 subsidie aangevraagd voor de isolatie van zo'n 3.000 woningen. Als dit aantal niet wordt behaald voor het einde van 2030, voegt de gemeente extra uitvoeringsjaren toe, tot uiterlijk 2030.

In gemeente Zevenaar is de inschatting dat ongeveer 4.000 woningen, oftewel 30% van alle koopwoningen, slecht geïsoleerd zijn. Het daadwerkelijke aantal te isoleren woningen kan lager uitvallen, aangezien er ook eigenaar-bewoners kunnen zijn zonder energielabel die al één of meerdere isolatiemaatregelen hebben getroffen, of die isolatiemaatregelen hebben uitgevoerd na de vaststelling van hun energielabel.

Het Isolatieprogramma van de gemeente is opgebouwd uit twee actielijnen. Actielijn A bevat ondersteunende activiteiten om de isolatieopgave mogelijk te maken. Actielijn B gaat over de uitvoering van de Lokale Isolatieaanpak van de gemeente.

[1] Deze standaard geeft aan wanneer de woning goed genoeg is geïsoleerd om aardgasvrij te worden. De standaard is ontstaan uit het Klimaatakkoord en is opgesteld door een speciale commissie. Bron: https://www.rvo.nl/onderwerpen/wetten-en-regels-gebouwen/standaard-streefwaarden-woningisolatie

Inhoud

Samenvatting Isolatieprogramma gemeente Zevenaar 3
1. Analyse woningvoorraad 5
1.1 Doelbereik 5
1.2 Doelgroepen en aanbod per doelgroep 6
2. Programma-opzet in twee actielijnen 7
2.1 Actielijn A: Gemeentebrede activiteiten 7
2.1.1 Wet Natuurbescherming 7
2.2 Actielijn B: Isolatie van de brede NIP- en energiearmoede doelgroep 7
2.2.1 Klantreis voor de brede NIP-doelgroep 8
2.2.2 Aanbod voor de doelgroep energiearmoede 9
3. Samenvatting Lokale Isolatieaanpak gemeente Zevenaar 9

1. Analyse woningvoorraad

Voor het opstellen van het Isolatieprogramma van de gemeente is een analyse uitgevoerd voor het in kaart brengen van woningvoorraad.

- In de gemeente Zevenaar staan ongeveer 21.000 woningen, waarvan 13.000 koopwoningen;
- Van de koopwoningen hebben er ongeveer 5.200 een vastgesteld energielabel en 7.800 een voorlopig (ingeschat) label;
- Van de vastgestelde labels zijn er 1.400 woningen met energielabel D, E, F of G;
- Op basis van bouwjaren is van de koopwoningen zonder energielabel een indicatief energielabel bepaald. De combinatie van indicatieve en vastgestelde labels betreft een totaal aantal van 4.000 woningen met een D, E, F of G-label. Een onbekend deel hiervan heeft een WOZ-waarde onder de NHG-grens van € 429.300.
- Er zijn ca. 4.150 koopwoningen met een C-label in gemeente Zevenaar. Een onbekend aantal hiervan heeft een WOZ-waarde onder de NHG-grens. Mogelijk heeft een deel van deze groep ook twee of meer slecht geïsoleerde bouwdelen.

1.1 Doelbereik

De gemeente beoogt met de lokale isolatieaanpak *alle* eigenaar-bewoners met een isolatieopgave te bereiken. Dit betekent dat woningen met een energielabel D, E, F of G, of woningen met twee of meer slecht geïsoleerde bouwdelen, tot de doelgroep behoren. Op basis van deze doelgroep is een inschatting gemaakt dat 8.150 eigenaar-bewoners (4.000 met energielabel D, E, F en G en ca. 4.150 label C) mogelijk voor ondersteuning in aanmerking komen, afhankelijk van hun WOZ-waarde. Van dit aantal vallen ongeveer 500 eigenaar-bewoners onder de doelgroep met een verhoogd risico op energiearmoede. Dit betreft naar schatting 100 eigenaar-bewoners met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum en 400 eigenaar-bewoners met een inkomen tot 150% van het sociaal minimum.

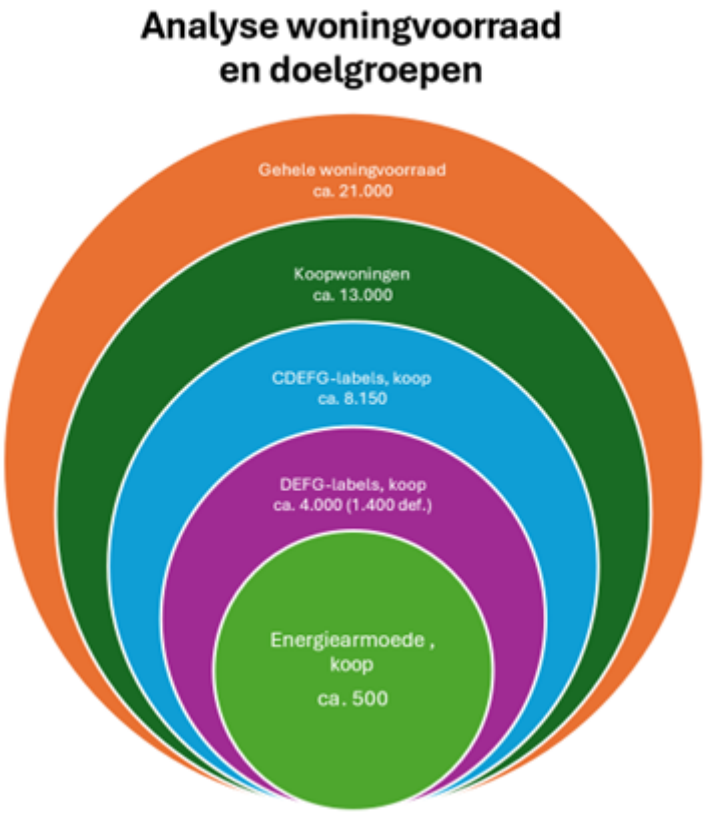

Figuur 1 Analyse woningvoorraad

1.2 Doelgroepen en aanbod per doelgroep

De gemeente zet in op een schaalbaar en langjarig ondersteuningsaanbod, activatie op verschillende niveaus, en financiële ondersteuning voor eigenaar-bewoners. Figuur 2 toont de bouwstenen voor de lokale isolatieaanpak in de gemeente Zevenaar.

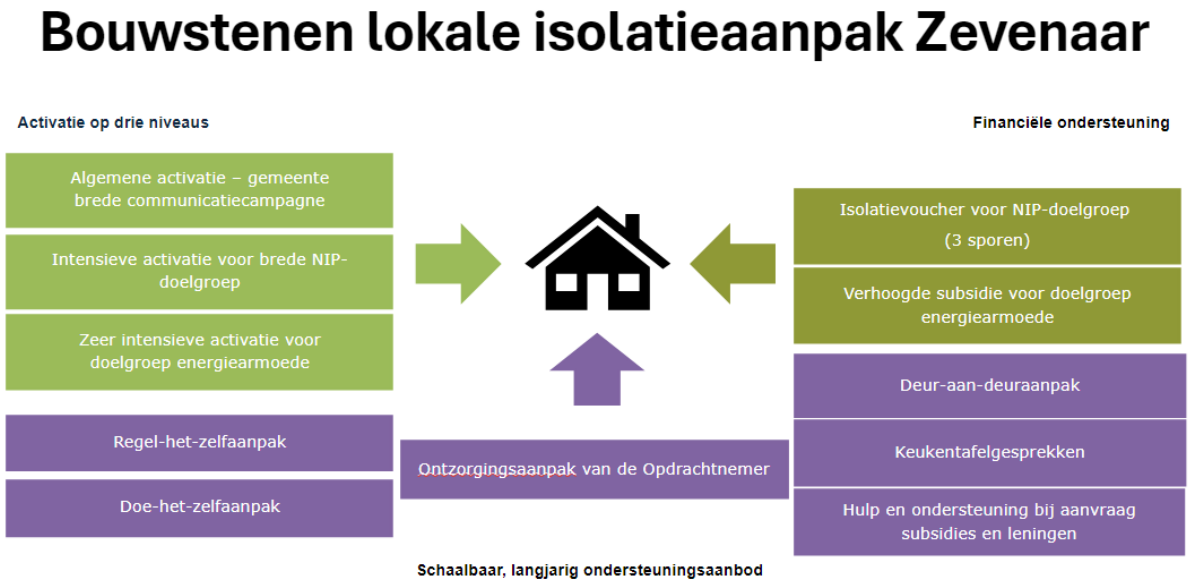

Figuur 2 Bouwstenen lokale isolatieaanpak Zevenaar

Activatie vindt plaats op drie niveaus:

1. Algemene activatie: gemeentebrede communicatiecampagne en brieven naar alle eigenaar-bewoners met een woning met energielabel C, D, E, F en G en WOZ-waarde onder de NHG-grens van € 429.300;
2. Intensieve activatie: deur-aan-deuraanpak waarbij energiecoaches aanbellen en in gesprek gaan over het aanbod en de mogelijkheden, te beginnen in het dorp Spijk en de wijk Schrijvershoek.
3. Zeer intensieve activatie door middel van keukentafelgesprekken: inzet van (EPA-gecertificeerde) energieadviseurs voor de brede NIP doelgroep en de doelgroep energiearmoede. De energieadviseurs zijn getraind in het stress-sensitief kunnen communiceren.

De gemeente stelt financiële ondersteuning beschikbaar in drie verschillende aanpakken:

A. Basissubsidie: De basissubsidie bedraagt € 1.460. eigenaar-bewoners kunnen kiezen of ze gebruik maken van een Ontzorgingsaanpak van de intermediair of kiezen voor de Regel-het-zelfaanpak, waarbij ze zelf een isolatiebedrijf kunnen selecteren.
B. Doe-het-zelfaanpak: De subsidie bedraagt € 1.000 voor reguliere isolatiemaatregelen en € 1.460 voor biobased isolatiematerialen, eventueel gecombineerd met energiezuinige ventilatiemaatregelen.
C. Energiearmoede: Eigenaar-bewoners met een verhoogd risico op energiearmoede ontvangen bij voorkeur één gratis isolatiemaatregel, eventueel gecombineerd met energiezuinige ventilatiemaatregelen. Deze groep wordt volledig ondersteund en ontzorgd via de Ontzorgingsaanpak van de intermediair. De gemiddelde subsidie bedraagt € 4.000 per woning.

N.B.: de gemeente stelt *uitsluitend* subsidie beschikbaar vanuit de SPUK LAI voor de NIP-doelgroep. Dat wil zeggen: woningen met een D, E, F, of G-label en een lage WOZ-waarde, of twee of meer slecht geïsoleerde bouwdelen. Dit kunnen ook C-label woningen zijn als na een schouw blijkt dat de woning voldoet aan deze definitie. Eigenaar-bewoners die 'steen-rijk' zijn en toch een laag inkomen hebben (<150% van het wettelijk sociaal minimum), kunnen ook in aanmerking komen voor het verhoogd subsidiebedrag van de doelgroep energiearmoede. Op basis van een (eenvoudige) inkomenstoets kan aangetoond worden dat zij tot de doelgroep energiearmoede behoren.

2. Programma-opzet in twee actielijnen

Het isolatieprogramma van de gemeente is opgebouwd uit actielijnen A en B (zie figuur 3).

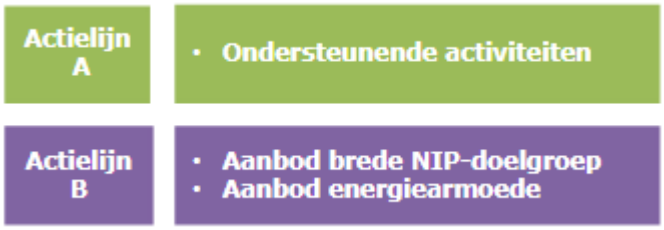

Figuur 3 Programma-opzet in twee actielijnen

2.1 Actielijn A: Gemeentebrede activiteiten

Actielijn A omvat gemeentebrede activiteiten die ondersteunend en noodzakelijk zijn voor de uitrol van actielijn B. Dit betreft onder andere een communicatieplan en de campagne ZeveNaarMorgen, die gericht zijn op het bereiken van de doelgroepen. Ook het opstellen van een Soortenmanagementplan (SMP) valt onder deze activiteiten.

De gemeente heeft de lead voor de volgende werkzaamheden, en zal waar nodig afstemmen met de intermediair:

- Aanbieden van de stimuleringslening Toekomstbestendig Wonen (via SVn);
- SMP-monitoring/monitoring natuurinclusief isoleren;
- Opstellen en regelmatig herzien van een communicatieplan, waaronder het opstellen/aanpassen van brieven en campagnes via social media- en buitenruimtereclame;
- Inzet van energiecoaches om inwoners te helpen met tips voor het verlagen van hun energierekening (ook in de huursector);
- Inzet van energiefixers bij huishoudens met een inkomen tot 150% van de bijstandsnorm (ook in de huursector). Energiefixers helpen huishoudens bij het aanbrengen van gratis kleine energiebesparende maatregelen om de energierekening te verlagen;
- Programmasturing en -monitoring: het bewaken van het budget, coördineren van personeel en afstemming met interne en externe stakeholders. Monitoring van het programma is essentieel om de voortgang van het isolatieprogramma inzichtelijk is. Dit omvat ook de monitoring en rapportage naar het Rijk en de SiSa-verantwoording. De gemeente ontvangt van de intermediair regelmatig en tijdig informatie voor deze verantwoordingsverplichtingen.

2.1.1 Wet Natuurbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) is het wettelijk verplicht om bij bepaalde isolatiemaatregelen ecologisch onderzoek uit te voeren. De gemeente kan woningeigenaren ontzorgen door een soortenmanagementplan (SMP) op te stellen, wat nodig is voor het onderbouwen van een gebiedsgerichte aanvraag voor ontheffing op de Wet natuurbescherming. Hierdoor hoeven woningeigenaren niet zelf een ecologisch onderzoek uit te voeren. De gemeente kiest ervoor om niet te werken met een pre-SMP, maar te wachten op het SMP. Totdat het SMP is opgesteld, wordt de tijdelijke landelijke aanpak natuurvriendelijk isoleren ingezet.

2.2 Actielijn B: Isolatie van de brede NIP- en energiearmoede doelgroep

Actielijn B richt zich op de isolatie van de brede NIP-doelgroep en de energiearmoede-doelgroep, die in aanmerking komen voor (financiële) ondersteuning.

Aanbod brede NIP-doelgroep: Dit betreft woningen met energielabel D, E, F en G en een WOZ-waarde onder de NHG-grens van € 429.300. Ook woningen met twee of meer slecht geïsoleerde bouwdelen komen in aanmerking voor subsidie (€ 1.460 bij de Ontzorgingsaanpak van de intermediair of de Regel-het-zelfaanpak, of € 1.000 of € 1.460 voor de Doe-het-zelfaanpak).

2.2.1 Klantreis voor de brede NIP-doelgroep

De klantreis voor de brede 'NIP-doelgroep' omvat vier stappen:
(1) informeren;
(2) oriënteren;
(3) uitvoeren;
(4) nazorg.

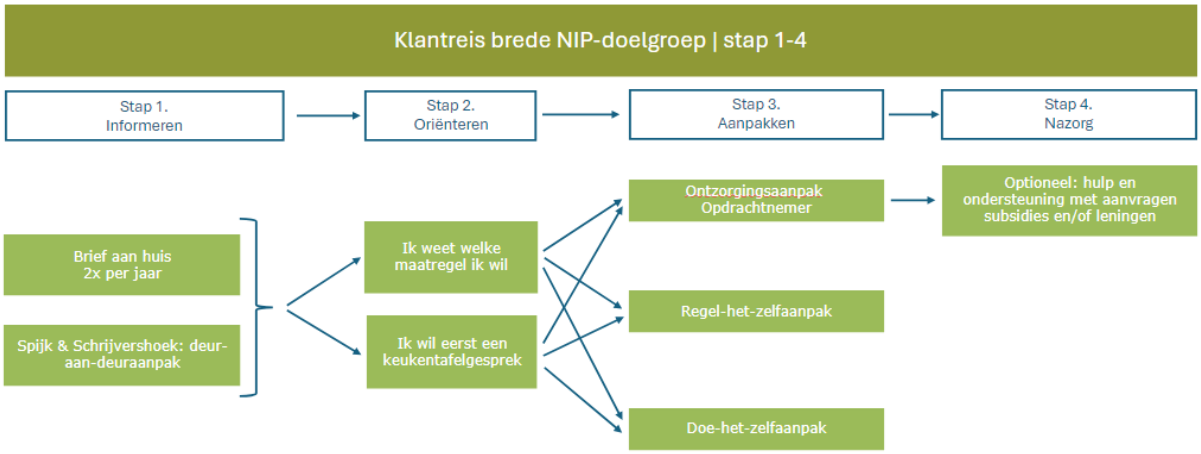

Figuur 4 Klantreis brede NIP-doelgroep

Stap 1: informeren

- Alle eigenaar-bewoners in woningen met een C, D, E, F en G-label en een WOZ-waarde onder de NHG-grens (ca. 8.150) worden door de gemeente op de hoogte gebracht van de lokale isolatieaanpak middels een brief. Deze brief bevat een QR-code die doorverwijst naar een webpagina met meer informatie en de aanmeldprocedure. Voor minder digitaal vaardige eigenaar-bewoners of die een voorkeur geven aan een gesprek, wordt een telefonische aanmeldmogelijkheid geboden. De exacte uitwerking van de brief wordt nog bepaald, het kan ook een flyer zijn.

- In het eerste kwartaal van 2025 wordt in het dorp Spijk en de wijk Schrijvershoek een pilot gestart met een deur-aan-deuraanpak. De intermediair belt aan bij eigenaar-bewoners en laat informatie achter waar niet wordt opengedaan, en een gesprek te voeren waar wel open wordt gedaan over het aanbod en de mogelijkheden. Bij interesse wordt de eigenaar-bewoner geholpen met de volgende stappen in de klantreis. In Q2 2025 evalueren de gemeente en de intermediair gezamenlijk deze pilot. Bij succes wordt de aanpak vanaf Q3 van 2025 doorgezet in andere dorpen, wijken en buurten.

Stap 2: oriënteren

- Eigenaar-bewoners die al weten welke isolatiemaatregel ze willen, gaan door naar stap 3.
- Eigenaar-bewoners die nog niet weten welke isolatiemaatregel het beste voor hen is, krijgen een gratis energieadviseur aan huis voor een keukentafelgesprek. De energieadviseur voert een woningschouw uit, bespreekt mogelijke isolatiemaatregelen, en advies over investering, energiebesparing en terugverdientijd. De eigenaar-bewoner ontvangt een rapport en kiest daarna de voorkeursroute voor stap 3.

Stap 3: uitvoeren

Eigenaar-bewoners krijgen de keuze uit drie aanpakken:

1. Ontzorgingsaanpak van de intermediair: De intermediair biedt een isolatiepakket aan, stemt de uitvoering af en regelt de betaling van de subsidie via een derdengeldenrekening. Wanneer de kosten voor de isolatiemaatregel hoger zijn dan de subsidie, dan ontvangt de eigenaar-bewoner een restfactuur. De Eigenaar-bewoner wordt voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden geïnformeerd over een eventuele eigen bijdrage. De intermediair zorgt voor de bewijslast van de uitvoering, ten behoeve van de verantwoording van de gemeente.
2. Regel-het-zelfaanpak: De eigenaar-bewoner kiest zelf een isolatiebedrijf, laat de werkzaamheden uitvoeren en vraagt achteraf subsidie aan bij de intermediair. Bewijslast moet worden geleverd dat de werkzaamheden in overeenstemming met de subsidieregeling van de gemeente zijn uitgevoerd.
3. Doe-het-zelfaanpak: Eigenaar-bewoners ontvangen een voucher om isolatiemaatregelen bij (lokale) bouwmarkten of webwinkels aan te schaffen en isoleren hun woning zelf. De subsidie bedraagt € 1.000 voor reguliere en € 1.460 voor biobased isolatiematerialen.

Stap 4: nazorg

- Eigenaar-bewoners die gebruik maken van de Ontzorgingsaanpak krijgen na uitvoering van de maatregel hulp van de intermediair bij het aanvragen van de ISDE-subsidie en een eventuele lening van het Nationaal Warmtefonds of de gemeentelijke stimuleringslening Toekomstbestendig Wonen. De gemeente vergoedt aan de intermediair een bedrag per adres voor deze ondersteuning, volgens het principe 'no cure, no pay'.
- Eigenaar-bewoners die kiezen voor de Regel-het-zelfaanpak of de Doe-het-zelfaanpak, krijgen geen ondersteuning bij het aanvragen van subsidies of leningen, maar kunnen hiervoor op eigen kosten gebruik maken van de intermediair of een andere dienstverlener.

2.2.2 Aanbod voor de doelgroep energiearmoede

De gemeente wil de meest kwetsbare eigenaar-bewoners met een speciaal maatwerk-aanbod ontzorgen en ondersteunen met een hoger subsidiebedrag (gemiddeld € 4.000).

De doelgroep energiearmoede bestaat uit eigenaar-bewoners die de energietoeslag hebben ontvangen of gebruik hebben gemaakt van het gemeentelijke noodfonds. Het gaat naar schatting om ca. 500 huishoudens: 100 in de categorie tot 120% en 400 in de categorie 120% - 150% van het sociaal minimum. Ook eigenaar-bewoners die wel in energiearmoede verkeren, maar geen energietoeslag of noodfondsuitkering hebben ontvangen, kunnen in aanmerking komen voor het hogere subsidiebedrag. Om aan te tonen dat Eigenaar-bewoners daadwerkelijk hiervoor in aanmerking komen. Hiervoor wordt een vereenvoudigde inkomenstoets uitgevoerd door het sociaal domein van de gemeente.

De gemeente biedt deze doelgroep bij voorkeur één gratis isolatiemaatregel (bijvoorbeeld dak-, vloer-, glas- of spouwmuurisolatie), eventueel gecombineerd met energiezuinige ventilatiemaatregelen. Als het budget het toelaat, kan meer dan één maatregel worden aangeboden, tot een bedrag van gemiddeld € 4.000, - per woning. De gemeente wil deze groep maximaal ontzorgen gedurende de gehele klantreis, met bijzondere aandacht voor het herstellen van vertrouwen in de overheid.

Belangrijke aandachtspunten:

- Bij een significant deel van de doelgroep heerst wantrouwen jegens officiële instanties. De gemeente werkt daarom aan herstel van vertrouwen, bijvoorbeeld door inzet van ervaringsdeskundigen of sleutelfiguren uit de wijk.
- De energieadviseurs van de intermediair zijn getraind voor stress-sensitief te kunnen communiceren met de doelgroep tijdens onder andere de keukentafelgesprekken.
- De gemeente zet in op één vast aanspreekpunt gedurende het gehele traject, om het vertrouwen te vergroten en deelname te bevorderen.
- De intermediair moet alles op alles zetten om deze doelgroep te ontzorgen, met bijvoorbeeld hulp bij formulieren, het aanvragen van subsidies en leningen, en het signaleren van schrijnende gevallen aan de gemeente.

3. Samenvatting Lokale Isolatieaanpak gemeente Zevenaar

Figuur 5 Samenvatting Lokale Isolatieaanpak gemeente Zevenaar